

fatto prigioniero; perciò Mehmed per lui è feroce, dispotico, ingiusto, sleale. L'unica nota originale e personale in questo conclamato odio e disprezzo per gli Ottomani sembra il suo giudizio negativo basato unicamente sul fatto che essi sono diversi dagli Occidentali, hanno costumi, mentalità, religione differenti e quindi a priori errati (33).

In conclusione si potrebbe affermare che, proprio attraverso le relazioni di chi fu testimone dei giorni della conquista turca, la situazione interna non sembra aver poi suscitato eccessivi allarmi, superati le distruzioni, i saccheggi, le violenze dei primi giorni, che, del resto, accompagnavano ogni guerra, anche fra popoli cristianissimi.

Tuttavia nessuno degli anteriori « flagelli di Dio » (Attila o Gengis Khan) avevano avuto una risonanza così ampia e diffusa in tutto l'Occidente e nello stesso tempo tanto epidermica. Giustamente il Runcimann (34) annota che « l'Europa occidentale con i ricordi ancestrali di gelosia per la civiltà bizantina ..., perseguitata da un senso di colpa per aver abbandonato alla fine la città, preferì dimenticarsi definitivamente di Bisanzio », anche perché, si può aggiungere, proprio negli stessi anni le possibilità commerciali ed economiche di cui Costantinopoli era stata sino ad allora il perno, trovavano altre aperture, emergenti dai viaggi di esplorazione.

L'Europa parve quindi dimenticare, da allora, i suoi debiti verso Bisanzio e conservò unicamente gratitudine ed ammirazione per la cultura classica: più nessuno, nemmeno ai tempi della guerra di indipendenza della Grecia, parlò più di civiltà bizantina, ma soltanto più di Temistocle e di Pericle.

ANNA MARIA NADA PATRONE

◆ *In this article, the author outlines a rapid synthesis of the problems facing European states during the years when Mehmed II was asserting his power. A contingent situation of weakness and internal crisis, the complex political and religious relations with the Byzantine Empire and with the Ottomans, as well as a notable error in evaluating the military power of Turkey were the causes of the total absence of any form of commitment by the western world. In any case, at the time the latter was engaged in its westward expansion through its exploration voyages. If on one hand, due to its intrinsic value, the Turkish victory represented an exceptional event in the history of Europe, on the other, the internal situation of the Byzantine Empire was not to take a significant turn of the worse. Despite the uniformity of their lamentations and accusations against the Turks (of which some examples are examined here), the Greek authors of monodies on the fall of Constantinople actually enable one to understand that following the bloody and awful days of the sack, the overall general situation began to normalize itself. Only the intellectuals were to go into mass exile in search of personal and ideological freedom, in spite of the fact that they generally considered the Westerners themselves as largely responsible for the ruin of Constantinople, and therefore worse than the very Turks.*

(33) Cfr. *ivi*, I, p. 201.

(34) Cfr. R. RUNCIMANN, *op. cit.*, p. 173.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

03860



Galata

070025

Mehmed (II)

130654

TRATTATO TRA I GENOVESI DI GALATA E MAOMETTO II

Eugenio Dell'aglio D'Alessio

Versioni italiane e francesi del trattato

I commentari del trattato concluso il primo giugno 1453 tra i Genovesi di Galata e Maometto II si basano sul testo greco (1) pubblicato per la prima volta da Hammer (2). Dalle varianti riscontrate tra questo testo e quello conservato nel British Museum (3) risulta che di questa capitolazione non è stata data alcun'interpretazione accurata, e che quelle apparse sono da considerare, dopo la scoperta del documento originale ad opera del prof. N. Iorga, come completamente inesatte. Del resto, è in seguito alla lettura dell'articolo dello studioso romeno che ci è diventato chiaro l'interesse che presenta lo studio di questo documento.

L'atto in questione - susseguente alla conquista di Costantinopoli da parte degli Ottomani - definiva, sino alla proclamazione della repubblica in Turchia (1923) e insieme con i trattati firmati in seguito tra la Sublime Porta e le potenze cattoliche e in particolare la Francia, lo statuto giuridico della Chiesa latina in Turchia e della sua libertà di culto a Costantinopoli e, per estensione, in ogni regione dell'Impero in cui avessero potuto risiedere gruppi di cattolici. Si comprende quindi l'interesse di questo trattato che, per più di quattro secoli, è servito a una minoranza etnica (4) da base giuridica per l'esercizio del culto e la conservazione delle chiese.

(1) Fatta eccezione per lo studio di N. Iorga, che ha pubblicato per primo il testo originale; cfr. *Le privilège de Mohammed II pour la ville de Péra (1^{er} juin 1453)*, in « Bulletin historique de l'Académie roumaine », II, 1, 1914, pp. 11-32.

(2) *Histoire de l'empire ottoman*, trad. francese di J.-J. Hilert, Parigi, 1835, t. II, pp. 523-524. Il testo greco si trova nell'edizione originale apparsa a Pest nel 1827, t. I, pp. 675-677.

(3) N. IORGA, *op. cit.*, pp. 16-17 e 'Ελληνικά, t. XI, pp. 119-123.

(4) E. D. D'ALESSIO, *La communauté latine de Constantinople au lendemain de la conquête ottomane*, in « Echos d'Orient », XXXVI, 1937, pp. 309 sgg.

Galata
070025

D3822



03 Mart 2013

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

ÇİZİMLERİN ÇOK YÖNLÜ TEMSİLİYETİNDE 1865 GALATA YANGINI

∞
Oya Şenyurt

Giriş

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde, İ.D.H. (İrade Dahiliye) kataloglarına ait bir dosyada bulunan üç belge ve büyük boy bir çizim; Galata Kemeraltı Sokak'ta 1865 yılında çıkan yangına ait birkaç yapı için tutulmuş kayıtları içermektedir. Bu dosyadaki tüm belgelerin taraması yapılarak bilgisayar ekranından görülebilmektedir. Arşivde, genel taramalar sırasında "çizim", "plan" gibi sözcüklerle yapılan aramalar sırasında ortaya çıkan bu dosya, genelde tasarım amacıyla yapılan çizimlerin dışında, o dönem için "sıra dışı" olarak ifade edilebilecek sebeplerle yapılan plan ve cephe çizimlerini içermektedir. Çizimler, belgelerden ayrıştırıldığında ve çizim paftasında yer alan Fransızca yazıların neyi anlattığı bilinmediğinde¹, çizgi roman gibi birbiri arkasına gelen bina cepheleri ve detaysız planlar, paftayı inceleyen kişiyi, yapıların başına gelenleri hareketsiz film gerçekliğini yakalamak adına yapılan bir çizim faaliyeti hakkında ikna edecektir. Arşiv belgeleri içinde gerçekleştirilen uzun süreli araştırmalar, plan, görünüş ve nadir bulunmakla birlikte perspektiflerin, yeni inşa edilecek yapılara ait olduğunu ve az sayıda da tadilat için çizimlerin yapıldığını göstermektedir. Bunun ötesinde, binaları ilgilendiren bazı olaylar sebebiyle çizimlerin temsiliyetinden vaka tespiti yapmak amacıyla yararlanıldığına dair belgelere pek fazla rastlanmamaktadır. Bu konuda rastlanan en önemli dosya, uluslar arası olma özelliğini taşımakta ve bir intihar sebebiyle, yapı planını içermektedir. Viyana Sefiri Sadullah Paşa'nın in-

¹ Belgede yer alan Fransızca ifadelerin çevrilmesinde yardımlarından dolayı, Öğr. Gör. Dr. Hande Ersöz Demirdağ'a (YTÜ Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Fransızca Mütercim-Tercümanlık Ana-bilim Dalı) teşekkürü borç biliyorum.

Capitulations, Commerce, and the Rise of an Ottoman Bourgeoisie in Galata, 1750-1850

FARIBA ZARINEBAF

Galata (070025)

03 Ağustos 2017

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

History From Below: a Tribute in Memory of Donald Quataert,
edit. Selim Karahasanoğlu, Deniz Cenk Demir, İstanbul: İstanbul
Bilgi University, 2016. İSAM DN 249901.

Historians continue to debate the nature of the Ottoman economic transformation and the role of the state in regulating the economy.¹ For a long time, the study of classical institutions dominated Ottoman historiography, according to which the state was considered the most important player in regulating economic life and preventing the rise of an Ottoman bourgeoisie.² Ottoman historians have described the Ottoman economic mind as one dominated by principles of fiscalism, provisionism, and traditionalism in contrast to an emerging mercantilist Europe. They have argued that combined with the ethical principles of Islam and the Persian tradition of the Circle of Justice, an Ottoman welfare system commanded the economy and discouraged competition and profiteering in the market place. Others have more recently argued that the Ottoman plural legal system led to “hundreds of thousands” of Ottoman minorities taking flight from Ottoman legal jurisdiction and becoming European protégés.³ This paradigm is now being revised with more research in the Ottoman and European archives and the study of port cities.⁴

- ¹ This is part of a larger book project on Ottoman-European Encounters in Galata. I would like to thank the American Research Institute in Turkey (ARIT), Koç University’s Research Center for Anatolian Civilizations and Fulbright for providing fellowships to carry out the research for this project in Istanbul. I also would like to thank Suraiya Faroqhi and Paolo Girardelli, as well as the participants in the West Ottomanist Workshop at UCLA in March 2013, and the UC-Santa Cruz MRP group for much feedback and many good conversations in Istanbul, Los Angeles, and Santa Cruz. Halil Inalcik, *An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1300-1600* (Cambridge: Cambridge University Press, 1997); Suraiya Faroqhi, et al., *An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1600-1914* (Cambridge: Cambridge University Press, 1997).
- ² Şevket Pamuk, “Institutional Change and the Longevity of the Ottoman Empire, 1500-1800,” *Journal of Interdisciplinary History* 35, no. 2 (2004): 228.
- ³ Timur Kuran, *The Long Divergence, How Islamic Law Held Back the Middle East* (Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2011), 94. See also Kuran, “The Economic Ascent of the Middle East’s Religious Minorities: The Role of Islamic Plural Legalism,” *The Journal of Legal Studies* (2004): 475-515.
- ⁴ Mehmet Genç, “Ottoman Industry in the Eighteenth Century: General Framework, Characteristics, and Main Trends,” in

249-260

19 KASIM 1997

- Galata

66. GALATA

HASLUCK, F.W. Dr. Covel's notes on Galata.
Annual of the British School at Athens 11
(1905), 50-62.

3449. *Recherches sur la ville ottomane : la cas du quartier de Galata. La vie politique, économique et socio-culturelle de l'Empire ottoman a l'époque jeune-turque. Première Rencontre Internationale sur l'Empire Ottoman et la Turquie Moderne, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Maison des Sciences de l'Homme, 18 - 22 janvier 1985. Ouvrage éd. par Edhem Eldem. - 1. impr. - Istanbul [u. a.] : Ed. Isis, 1991. - 503 S. : Ill., Kt. - (Varia Turcica : 13)
Beitr. teilw. franz., teilw. engl.
ISBN 2-906053-23-6 - ISBN 975-428-024-X 32 A 830*

Azaphi'dan

MADDE FAZLASINDAN
SONRA GELEN BÖLÜMLER

867 PUSCH, B. Galata: die Renaissance eines Stadtviertels? *Istanbuler Almanach*, 2 (1998) pp.76-78

2785 YÜCEL, A. Assetto urbano ed edilizio del quartiere di Galata-Pera: funzionalità e semantica dal XIX secolo ad oggi. *Città portuali del Mediterraneo: storia e archeologia. Atti del Convegno Internazionale di Genova 1985*. Ed. E.Poleggi. Genoa: Sagep, 1989, pp.55-62

2201 MITLER, L. A partially annotated bibliography on the Genoese presence in Galata (Istanbul) to 1682. *MELA Notes*, 6 (1975) pp.13-16.

19 KASIM 1997

28 EKIM 2003

105 MAYIS 1993

MADDE FAZLASINDAN
SONRA GELEN BÖLÜMLER

2504 VATIN, Nicolas. Ces messieurs de Galata. Note sur deux rapports d'expertise en droit maritime rédigés en août 1640 à Galata au profit d'un capitaine patriote. *Journal of the Economic and Social History of the Orient*, 49 i (2006) pp.48. [Errata published in issue 49 iii (2006), pp.280-284. Abstracts in English and French.]

1 KASIM 1991 mim

madde: Galata

A. Br. : c. , s.

B. L. : c. VII, s. 4361-62

F. A. : c. , s.

M. L. : c. IV, s. 909

T. A. : c. XVII, s. 116-117

07 TEMMUZ 1997

GALATA
Arseven, Celâl Esad.
Eski Galata ve binaları. — Istanbul : Ahmet İhsan ve Şirkâsi Matbaacılık Osmanlı Şirketi, 1329 (1913)
120 p. : ill.
Ottoman Turkish
I. Title. neg 1-24406
CLU DDO ICU MH

09 NISAN 2008

275.61
P.A.C Palazzo, P.Benedetto

La chiesa di S. Pietro in Galata/ by P. Benedetto Palazzo and P.A. Raineri.- Istanbul: Harti ve Ski. Basimevi, 1943.
72 p., [10] leaves of plates; 25 cm.

1. Christian Church, Turkey I.Raineri, P.A. (J. auth.) II. Title
9062

IRCCA

- MEHMED II
GALATA

26 HAZIRAN 1997

ŞAKIROĞLU, Mahmut (Doç. Dr.), "Venedik Devlet Arşivinde Bulunan İstanbul Baiyosu Arşivi Üzerinde Bir Araştırma", *Studia Turcologica Memoriae Eleli Bombacı Dicata, Napoli Fatih Sultan Mehmed'in Galatalılara Vardığı Fermanın Türkçe Metinleri*. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Tarih Araştırmaları Dergisi, XVI, (1982), 211-219.



AVRUPA'DAN OSMANLI DEVLETİ'NE: YENİÇAĞ'DA GALATA'DA MÜSTE'MEN YAHUDİLERE DAİR KAYITLAR

Galata
070025

Metin Ziya KÖSE*

Özet

Osmanlı başkenti İstanbul'da-Avrupalı tüccarların yaşadığı ve ticarî faaliyetlerini yürüttüğü Galata'da-, Avrupalı Yahudilerin de bulunması şaşırtıcı değildir. Çoğunlukla ticaret yapmak için burada bulunan Venedikli ve Fransalı Yahudilere ait kayıtlar, Galata Şer'iyye Sicilleri'nde yer almaktadır. Osmanlı hukuk sistemi ve uluslararası ticaret düzenlemeleri içerisinde bu Yahudiler, *müste'men* olarak kabul edilmekteydi. Galata mahkemesindeki kayıtlar çok sık olmasa da *harbî* Yahudilere dair veriler içermektedir. Bu çalışmada hem Avrupalı Yahudilerin Galata'daki varlığına işaret edilecek hem de ticarî faaliyetlerinin içeriği hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca, Osmanlı yönetimin uluslararası hukuk normlarına göre bu Yahudileri tanıma ve kimliklendirme tarzı üzerinde durulacaktır. Son olarak konu ile alakalı mahkeme kayıtlarının içeriği hakkında açıklamalar yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Galata, Müste'men, Yahudi, Ticaret, Firarî

FROM EUROPE TO OTTOMAN EMPIRE: DOCUMENTS ON MUSTE'MEN JEWS IN GALATA IN THE EARLY MODERN PERIOD

Abstract

It is not surprising to see European Jews at Galata where the European merchants lived and carried out their mercantile activities at İstanbul, the capital of Ottoman. The recordings which belong to the Venetian and French Jews who were there mostly to make trade are in Galata Court Registers. These Jews were accepted as "müste'men" in the Ottoman law system and international trade arrangements. Though these records are not rich, they include information about "harbî" Jews. In this work there will be information about the mercantile activities of European Jews and their existence in Galata will be pointed as well. Furthermore, the style of identification and recognition of these Jews by Ottomans according to international law norms will be mentioned. As a conclusion, there will be explanations about the contents of court records.

* Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi, Nevşehir/Türkiye.
metinziya@hotmail.com

TARİHİMİZDEN PORTRERLER

OSMANLI KİMLİĞİ

PROF. DR. CEVDET KÜÇÜK ARMAĞANI

EDİTÖRLER

ZEKERİYA KURŞUN - HAYDAR ÇORUH

İSTANBUL 2013

Kadı Sicillerinde 'Öteki' ve Uluslararası Ticaret: Galata'da İngilizler (1600-1650)

Metin Ziya KÖSE*

Giriş

Bu çalışma, XVII. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nun ana ticaret merkezi durumundaki Galata'da İngilizlerin ekonomik faaliyetlerine odaklanmayı hedeflemektedir. Galata mahkemesi aracılığıyla yönetim ile bağlantıları; Türk, Yahudi ve Ermeni Osmanlı vatandaşları ile iktisadi ilişkileri gözden geçirilecektir. İngilizlerin gerçekleştirdikleri ticaretin mahiyeti, ticaretini yaptıkları mallar belirleneceği gibi, dinî ve ırkî bakımdan homojen olmayan Osmanlı toplumu ile nasıl bir irtibat kurdukları da ortaya konacaktır.

Yakın zamanlara kadar, Osmanlı idaresinin ve toplumunun yabancılarla bakış açısının sınırlayıcı ve engelleyici yönde olduğu kabul edilirdi. Daha çok Avrupalı seyyahların gözlemleri doğrultu-

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

26 Aralık 2014

373-357

070 025

28 MAR 2006

Galata

764 FREELY, John. *Galata: a guide to Istanbul's old
Genoese quarter*. Istanbul: Archaeology & Art
Publications, 2000. 59pp.

MADRE PAPIALE NOVELLAN
SONIA VEDR. GRIFFMAN

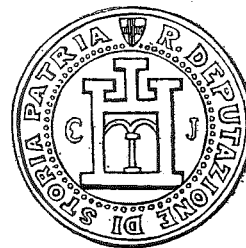
EUGENIO DALLEGGIO D'ALESSIO

LE PIETRE SEPOLCRALI
DI ARAB GIAMÍ
(Antica Chiesa di S. Paolo a Galata)

- Galata (070025)

MADE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKUMAN

22 Mayıs 2015



Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphane	
Dem. No:	226331
Tas. No:	

- 1 ALPASLAN YÜKSEK, Galata Mahkemesine ait 141 no'lu Şer'iyeye Sicili'nin (H. 1098-1099)transkripsiyonu ve değerlendirilmesi, Nevşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2012
- 2 BATUHAN BURHAN ERDOĞAN, Galata kent surları ve koruma önerileri, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2011
- 3 EKİN DENİZ ÖZYURT, 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyıl başındaki yangınlar sonrası Galata'da kentsel dokunun değişimi ve korunmuşluk durumunun incelenmesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2007
- 4 HALİL İBRAHİM AKBULUT, 494 No'lu Galata Şer'iyeye Sicilinin değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010
- 5 TAYLAN AKYILDIRIM, 259 numaralı şer'iyeye sicili defterine göre Galata (metin ve değerlendirme), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010
- 6 ALPASLAN YÜKSEK, Galata Mahkemesine ait 141 no'lu Şer'iyeye Sicili'nin (H. 1098-1099)transkripsiyonu ve değerlendirilmesi, Nevşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2012 (SİCİL)
- 7 HALİL İBRAHİM AKBULUT, 494 No'lu Galata Şer'iyeye Sicilinin değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010 (sicil)
- 8 TAYLAN AKYILDIRIM, 259 numaralı şer'iyeye sicili defterine göre Galata (metin ve değerlendirme), Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010 (Sicil)

GALATA
ARSEVEN Celâl Esad

92-968658

Arseven, Celâl Esad, 1876-1972.

Eski Galata ve binaları / Celâl Esad
Arseven ; hazırlayan, Dilek Yelkenci. -- 1.
baskı. -- İstanbul : Çelik Gülersoy Vakfı,
İstanbul Kütüphanesi, 1989.

96 p., [1] leaf of plate : ill., map ; 24 cm.
-- (İstanbul Kütüphanesi yayınları. Şehir
monografisi ; 1)

Romanized text from Ottoman Turkish
original.

Includes bibliographical references and
index.

ISBN 975-7512-04-4

Esnaf
Galata Tez Lisans GÖL

850

1762 tarihli esnaf tahrir defterine göre İstanbul'un Galata ve Kasımpaşa
semtlerinde bulunan esnaflar /

Nihat Göl.- -

[y.y. : y.y.], 1971.

[3], 55 yaprak 29 cm.

Tez (Lisans).- - İstanbul Üniversitesi

BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI
KÜTÜPHANESİ

ONCEL, A.Derin. La tracé de l'ancienne enceinte de
Galata. *1ère Conférence régionale
Euro-méditerranéenne. Architecture traditionnelle
méditerranéenne: présent et futur. Barcelone ... 2007.*
[Responsable du projet: Xavier Casanovas]. Barcelona:
Consortium RehabiMed, 2007, pp.106-108.
(L'architecture du site déjà disparut vers la fin du 19ème
siècle.)

SCHMITT, Oliver Jens. Sur la voie de la bourgeoisie
d'affaires? L'élite sociale levantine à Galata-Péra et à
Smyrne au XIXe siècles. *Marchants in the Ottoman
Empire / Suraiya Faroqhi and Gilles Veinstein. Paris:
Peeters, 2008, (Collection Turcica, 15), pp.215-230.*
[Ottoman Christians.]

MADDE YATIRILMADAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

11 OCAK 1994

1049. Arseven, Celâl E.: Eski Galata ve binaları / Celâl
Esad Arseven. -- 1. baskı (yeni harflerle). -- İstanbul : Şefik
Matbaası, 1989. -- 96 S. : Ill. + Kt. -- (İstanbul Kütüphanesi
yayınları ; 1)
Einheitssacht.: Eski Galata ve binaları. -- Inhaltsang. d.
türk. Werkes: Der histor. Istanbuler Stadtteil Galata u. sei-
ne Gebäude
ISBN 975-7512-04-4 8 E 8090

DÁVID, Géza. Manumitted male slaves at Galata and
Istanbul around 1700. *Ransom slavery along the
Ottoman borders (early fifteenth-early eighteenth
centuries). Ed. Géza Dávid and Pál Fodor. Leiden &
Boston: Brill, 2007, (The Ottoman Empire and its
Heritage, 37), pp.183-191.*

BIBLIOTHÈQUE DE L'INSTITUT FRANÇAIS
D'ÉTUDES ANATOLIENNES

(Anciennement Bibliothèque archéologique et historique de l'Institut français d'archéologie)

XXX

Nezih FIRATLI

LA SCULPTURE BYZANTINE FIGURÉE

AU MUSÉE ARCHÉOLOGIQUE D'ISTANBUL

CATALOGUE REVU ET PRÉSENTÉ

PAR

C. METZGER, A. PRALONG et J.-P. SODINI

TRADUCTION TURQUE

PAR

A. AREL

Publié avec le concours du CNRS, du Collège de France et de l'UNESCO

LIBRAIRIE D'AMÉRIQUE ET D'ORIENT
JEAN MAISONNEUVE SUCESSEUR
11, RUE SAINT-SULPICE
75006 PARIS

Halil İNALCIK

OTTOMAN GALATA, 1453-1553

The 'ahd-nâme of June 1, 1453

The story of how the "treaty" concluded between the Genoese of Pera and Mehmed II in 1453 was discovered is well known¹. The use of defective French and Italian translations and of J. von Hammer's faulty copy of the Greek original gave rise to a great deal of controversy over the nature and the precise contents of the document until the British Museum acquired the original copy and made it public in 1898². The original document, in Greek, was edited, first, by N. Jorga in 1914³ and, later, by E. Dallegio d'Alessio whose transcription has been generally accepted⁴. An official translation of the original document into Italian which was made by the Genoese authorities in Pera on August 30, 1453 was widely used and reproduced⁵. The Turkish version, which was evidently a translation from the original in Greek, also exists either as

1. See E. Dallegio d'Alessio, "Traité entre les Génois de Galata et Mehmet II (1^{er} Juin 1453), versions et commentaires", *Échos d'Orient*, XXXIX (1940), pp. 161-175 ; T. C. Skeat, "Two Byzantine Documents", *The British Museum Quarterly*, XVIII (1953), pp. 71-73, and recently Mahmut Şakiroğlu, "Fatih Sultan Mehmed'in Galatalılara verdiği Fermanın Türkçe Metinleri", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, (1983), pp. 211-216.

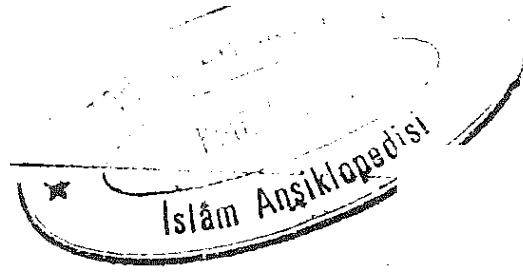
2. See Skeat, note 1 above.

3. N. Jorga, "Le privilège de Mohammed II pour la ville de Pera (1^{er} Juin 1453)", *Bulletin de la Section de l'Académie Roumaine*, 2^e année, n° 1 (1914), pp. 11-32.

4. E. Dallegio d'Alessio, "Le texte grec du traité conclu par les Génois de Galata avec Mehmet II, le 1^{er} Juin 1453", *Hellenika*, 9 (1939), pp. 115-124 ; for the original text, see Appendix n°2.

5. E. Belgrano, "Documenti riguardanti la colonia genovese di Pera", *Atti della Soc. lig. di Stor. Patria*, XIII (1877-1884), Genoa, 1886, pp. 226-228 ; E. D. d'Alessio, "Traité...", p. 162 ; for the Italian and French version see M. A. Belin, *Histoire de la Latinité de Constantinople*, second edition, R. P. Arsène de Chatel, Paris, 1894.

070025
25 AOUT 1994
Edhem Eblemiçli, Première Rencontre Internationale sur l'Empire Ottomane et la Turquie Moderne, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Maison des Sciences de l'Homme, 18-22 Janvier 1985, J. Recherche sur la Ville d'Istanbul, 1991, 5, 17-116, DIA n°P: 27764



Oktaç ASLANAPA

ESKİ GALATA

CELAL EC'AB

اسكى غلطه

استانبول شهرى مجلدى جميعه
ابلك مؤسسه فرانسى سفيره
مادام بومبار جنابرينه

و
بنالرى

Galata

25 TEMMUZ 1992

مؤلف :

جلال احمد

COLLECTION OF
PROF.DR. OKTAY ASLANAPA - ISTANBUL

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Kütüphanesi	
Kayıt No. :	4215
Tasnif No. :	723.956141 ARS. E

استانبول

احمد الحسن او سرى

۱۳۲۹

VARIA TURCICA
XIII

Première Rencontre Internationale sur
l'Empire Ottoman et la Turquie Moderne,

Institut National des Langues et Civilisations
Orientales, Maison des Sciences de l'Homme,
18-22 janvier 1985.

I. Recherches sur la ville ottomane :

La cas du quartier de Galata.

II. La vie politique, économique
et socio-culturelle de l'Empire ottoman
à l'époque jeune-turque.

Ouvrage édité par Edhem ELDEM
et publié par l'Institut Français d'Études Anatoliennes

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	88447
Tas. No:	956.0743 REN.1

ÉDITIONS ISIS
ISTANBUL-PARIS
1991

MADE IN FRANCE
SONRA GÖRÜLMEYEN

BIBLIOTHÈQUE DE L'INSTITUT FRANÇAIS
D'ÉTUDES ANATOLIENNES
(Anciennement Bibliothèque archéologique et historique de l'Institut français d'archéologie)

XXX

Nezih FIRATLI

LA SCULPTURE BYZANTINE FIGURÉE

AU MUSÉE ARCHÉOLOGIQUE D'ISTANBUL

CATALOGUE REVU ET PRÉSENTÉ
PAR
C. METZGER, A. PRALONG et J.-P. SODINI

TRADUCTION TURQUE
PAR
A. AREL

Publié avec le concours du CNRS, du Collège de France et de l'UNESCO

LIBRAIRIE D'AMÉRIQUE ET D'ORIENT
JEAN MAISONNEUVE SUCESSEUR
11, RUE SAINT-SULPICE
75006 PARIS

Halil İNALCIK

OTTOMAN GALATA, 1453-1553

The 'ahd-nâme of June 1, 1453

The story of how the "treaty" concluded between the Genoese of Pera and Mehmed II in 1453 was discovered is well known¹. The use of defective French and Italian translations and of J. von Hammer's faulty copy of the Greek original gave rise to a great deal of controversy over the nature and the precise contents of the document until the British Museum acquired the original copy and made it public in 1898². The original document, in Greek, was edited, first, by N. Jorga in 1914³ and, later, by E. Dallegio d'Alessio whose transcription has been generally accepted⁴. An official translation of the original document into Italian which was made by the Genoese authorities in Pera on August 30, 1453 was widely used and reproduced⁵. The Turkish version, which was evidently a translation from the original in Greek, also exists either as

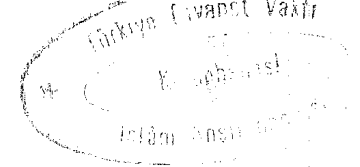
1. See E. Dallegio d'Alessio, "Traité entre les Génois de Galata et Mehmet II (1^{er} Juin 1453), versions et commentaires", *Échos d'Orient*, XXXIX (1940), pp. 161-175 ; T. C. Skeat, "Two Byzantine Documents", *The British Museum Quarterly*, XVIII (1953), pp. 71-73, and recently Mahmut Şakiroğlu, "Fatih Sultan Mehmed'in Galatalılara verdiği Fermanın Türkçe Metinleri", *Tarih Araştırmaları Dergisi*, (1983), pp. 211-216.

2. See Skeat, note 1 above.

3. N. Jorga, "Le privilège de Mohammet II pour la ville de Pera (1^{er} Juin 1453)", *Bulletin de la Section de l'Académie Roumaine*, 2^e année, n° 1 (1914), pp. 11-32.

4. E. Dallegio d'Alessio, "Le texte grec du traité conclu par les Génois de Galata avec Mehmet II, le 1^{er} Juin 1453", *Hellenika*, 9 (1939), pp. 115-124 ; for the original text, see Appendix n°2.

5. E. Belgrano, "Documenti riguardanti la colonia genovese di Pera", *Atti della Soc. lig. di Stor. Patria*, XIII (1877-1884), Genoa, 1886, pp. 226-228 ; E. D. d'Alessio, "Traité...", p. 162 ; for the Italian and French version see M. A. Belin, *Histoire de la Latinité de Constantinople*, second edition, R. P. Arsène de Chatel, Paris, 1894.



VARIA TURCICA
IV

13 MAYIS 1991

Grubta

COMITÉ INTERNATIONAL D'ÉTUDES
PRÉ-OTTOMANES ET OTTOMANES

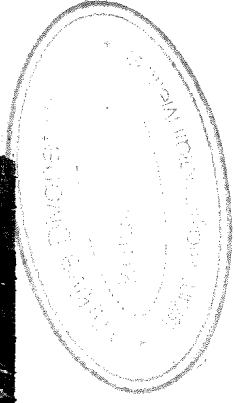
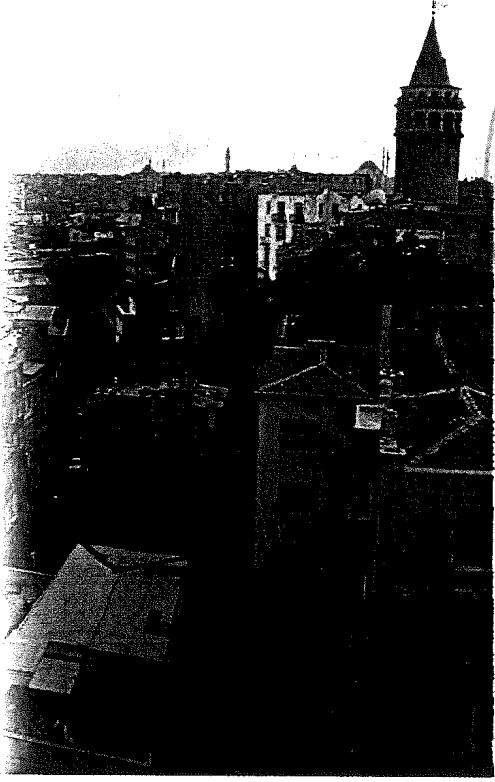
VIth Symposium
Cambridge, 1st-4th July 1984

Proceedings edited by
Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT
and
Emeri van DONZEL

Published under the sponsorship of
the French Institute of Anatolian Studies (Istanbul)
and the Netherlands Institute for the Near East (Leiden)

Türkiye Diyanet İşleri	
Yayıncılık	
Yayımlar	7414
Tasnif No.:	956.01 COM.1

ISTANBUL - PARIS - LEIDEN
1987



SUR İÇİ

GALATA

MADDE YATIMLANDIKTAN
SONRA ÇEKİLME ÖZGÜRİYAN

Fotografilar: Ali Rıza ÖZKALE-Murat POLAT

Kuruluşu ilk çağlara dek uzanan "Sur İçi Galata" bölgesi, batı ülkelerinin Doğu'daki sömürgelerinden aldığı malların, yine Batı'ya ulaştırmakta kullandıkları nadir limanlardan birisi olmasıyla dönemin önemli ticaret merkezlerindendi.

Bugün birinci derecede Kentsel Koruma Alanına giren Galata'nın yüzlerce yıllık birikimini, ne yazık ki kaba yol inşaatı yapmaktan başka türlü korumayı bilmiyoruz.... Sanat Tarihçi Özkan Eroğlu'nun "Sur İçi Galata" isimli çalışmasında yaptığı envanterden bir özet veriyoruz...

Galata, Cenevizliler'e ait kolonilerden söz edilince ilk akla gelen yerleşim alanıdır. 12. yüzyılda, Cenevizliler'in Galata'ya yerleşmesiyle bölgenin en ihtişamlı günleri başlamıştır. Ceneviz Hükümeti, bu uzak kolonisini özel bir idare biçimi çerçevesinde "Pera Kanunları" diye isimlendirilen, bir dizi kuralla yönetmiştir. Söz konusu kanun, 227 Madde'den oluşan 6 Kitap şeklinde, 1304 yılında Galata'ya gönderilmiştir. Galata, Bizans İmparatorluğu'nun egemenliği altında bulunan ayrıcalıklı bir Ceneviz Koloniydi. Koloni'nin yöneticisi olan Podesta, yönetimi altındaki toprakların sahibi kabul ediliyor ve Ceno'va'yı temsil ediyordu. Galata'nın Doğu ile kurduğu



02 EKİM 1997

PERA-GALATA

Walter Ullmann, *The Growth of Papal Government in the Middle Ages*, 3rd ed. (1970), 44-86.

THOMAS F. X. NOBLE

[See also Carolingians; Charlemagne; Charles Martel; Constantine V; Deposition of Rulers; Merovingians; Papal States; St. Stephen II, Pope.]

PERA-GALATA, the Genoese colony on the north shore of the Golden Horn opposite Constantinople (Pera in Genoese sources, Galata in Byzantine, earlier Sykai, modern Beyoğlu), was established in 1267 or 1268 after Michael VIII Palaiologos had expelled his erstwhile Genoese allies from their old commercial quarter in the city (1264). The new location, intended to remove the colonists from anti-Latin mobs, was convenient for their trade and enhanced their independence, though Michael retained effective authority. Prosperity was assured by the Genoese ascendancy in the Black Sea. The podesta of Pera took precedence of all other Latins at the Byzantine court, and the Genoese enjoyed special juridical status.

Destroyed by the Venetians in 1296, Pera was soon rebuilt on a larger scale, and by 1308 the empire's customs receipts were suffering from the exemptions granted the colonists. Wooden houses were replaced with stone, and although Pera was slow to take on a substantial appearance it came to be known as a cosmopolitan place, hospitable and tolerant. After 1328 a city wall rose over the emperors' objections, and the Ghibelline population showed no greater deference to Genoa when in 1324 they repulsed a fleet sent out to subdue them by the dominant Guelphs. The clergy and churches of Pera depended directly on the archbishop of Genoa, and the Dominican and Franciscan convents served as headquarters for missions into Asia and as shelter for learned Latin Christians who sought to convert the Greeks and whose intellectual exchanges with them were important for the Italian Renaissance.

By 1346 Pera's customs receipts were seven times Constantinople's. In 1348 the colonists destroyed a Byzantine fleet built to reassert authority over them and went on to enlarge their settlement. John VI Kantakouzenos had to ratify their virtual autonomy (1352). From this time even the Venetians had to conduct their business at Pera. The link to Genoa was the podesta, appointed annually from home,

PERCEVAL

who served as continuing diplomatic representative to the Byzantine court. Two assemblies, each reserving one-sixth of their seats for non-Genoese, came to be divided equally between nobles and people, and after 1306 a civil official, the *abate del popolo*, functioned like a Roman tribune. A compilation of Genoese customary law, augmented by statutes, served as the colony's organic code.

Changing trade patterns caused by the collapse of the Mongol states led to economic decline which, though it could be mitigated by slave-trading profits, still left Pera's receipts by 1423 at only one-seventh of the level of 1334. The colony was now a place of about 2,000 inhabitants, thickly built up within its well-maintained defenses, but long habituated to subservient cooperation with the Turks. In 1453 it fell to Mehmed II without a struggle. At his order all its fortifications were demolished and all its independence given up except for limited freedom of worship and commercial jurisdiction, though as a base for Christian merchants and missionaries Pera long retained a distinct Latin character.

BIBLIOGRAPHY

Wilhelm Heyd, *Histoire du commerce du Levant au moyen-âge*, rev. ed., Furey Raynaud, trans., 2 vols. (1885-1886, repr. 1959, 1967), remains the most informative work. Kenneth M. Setton, *The Papacy and the Levant, 1204-1571*, I and II (1976, 1978), discusses many aspects of Byzantine-Latin relations that involve Pera. Raymond J. Loenertz, *La société des frères pérégrinantes: Étude sur l'orient dominicain* (1937), and Thomas Kaeppli, "Deux nouveaux ouvrages de Frère Philippe Incontri de Péra," in *Archivum Fratrum Praedicatorum*, 23 (1953), treat the ecclesiastical and intellectual life of the colony. Works on the topography of Constantinople normally include Pera: Jean Sauvaget, "Notes sur la colonie génoise de Péra," in *Syria*, 15 (1934), is reliable. See bibliography under Caffa for Genoese colonization in the Black Sea region, including Pera.

AVERY ANDREWS

[See also Byzantine Empire; History (1204-1453); Caffa; Constantinople; Genoa; Golden Horn; Trade, Byzantine; Trade, European.]

PERCEVAL. See Arthurian Literature; Grail, Legend of; French Literature; Matter of Britain.

1990 / 18-22 Janvier 1990
 Maison des Sciences de l'Homme

Esther BENBASSA

070025

CEMOTI

CAHIERS D'ÉTUDES SUR LA MÉDITERRANÉE
ORIENTALE ET LE MONDE TURCO-IRANIEN

Sommaire du N° 10 (juin 1990)

LA COMMUNAUTÉ EUROPÉENNE ET LA TURQUIE
DEVANT LA QUESTION DE L'ADHÉSION.
APPROCHE CULTURELLE D'UNE RELATION POLITIQUE (II)

Olivier Abel, "Que veut dire la laïcité ?" - Ruşen Çakır, "Les mouvements islamistes turcs et l'Europe" - Deniz Akagül, "La demande d'adhésion de la Turquie à la Communauté européenne - Quelques réflexions sur l'avis de la Commission".

TURQUIE

Baskın Oran, "Occidentalisation, nationalisme et Synthèse turco-islamique" - Yvette Benusiglio, "La crise transcaucasienne vue de la Turquie" (Dossier).

IRAN

Marcel Ahano, "Le politologue et l'hystérique". Foules, femmes et mobilisation en Iran islamique" - Fariba Adelkhah, "Logique étatique et pratiques populaires : la polysémie du hejab chez les femmes islamiques en Iran".

L'homme au manteau blanc

Une nouvelle d'Oğuz Atay

(Traduction : Ali Terzioğlu)

Dessins d'Abidin

CHRONIQUE BIBLIOGRAPHIQUE

Michel Grodent, *Le bandit, le prophète et le mécréant. La poésie et la chanson dans l'histoire de la Grèce moderne* par Jacques Lacarrière - Dimitri Kitsikis, *Istoria tis Othomanikis Avtokratorias, 1280-1924* par Stéphane Yerasimos - Agi Stinas, *Mémoires. Un révolutionnaire dans la Grèce du XX^e siècle* par Christophe Chiclet - André Kedros, *L'homme à l'œillet. L'itinéraire d'un jeune intellectuel grec dans la France des années 50* par C. Chiclet - Robert J. Mc Intyre, *Bulgaria. Politics, Economics and Society* par Bernard Lory - Thierry Hentsch, *L'Orient imaginaire : la vision politique occidentale de l'Est méditerranéen* par Olivier Carré - Shahla Haeri, *Law of Desire. Temporary Marriage in Iran* par Fariba Adelkhah - Bernard Lewis, *Istanbul et la civilisation ottomane* et Robert Mantran, *La vie quotidienne à Istanbul au siècle de Soliman le Magnifique* par Semih Vaner - İsmet Özel, *Üç mesele, Zor Zamanda Konuşmak, Taşları Yemek Yasak, Faydasız Yazılar, Waldoo sen neden burada değilsin ?, Cuma Mektupları (II)* par Hamit Bozaslan - "Turquie, la croisée des chemins", *Revue du Monde Musulman et de la Méditerranée* par Faruk Bilici - İnci Aral, *Scènes de massacres. Femmes anatoliennes* par S. Vaner.

CONTRE-DIRES - COLLOQUES ET CONGRÈS, "Les relations entre la Turquie et l'Orient arabe" (E. Picard) - CHRONIQUE ARTISTIQUE, "Le théâtre de Siyavosh" (F. Adelkhah) - INFORMATIONS - LIVRES

L'ÉCOLE DE FILLES DE L'ALLIANCE
ISRAËLITE UNIVERSELLE À GALATA

L'école de filles de Galata s'insère dans l'important réseau scolaire institué entre 1862 et 1914 par l'Alliance Israélite Universelle (désormais Alliance) dans le bassin méditerranéen pour l'émancipation des Juifs et leur "relèvement moral, intellectuel et matériel". Cette œuvre éducative était en principe ouverte à tous les enfants sans distinction de culte et de nationalité¹, filles et garçons, sans ségrégation sociale ni économique. Elle s'assignait comme tâche de dispenser un enseignement élémentaire pragmatique dont le véritable objectif, surtout en Orient, devait être davantage l'éducation que l'instruction².

L'étude de cette école entre 1879 et 1912³ requiert la prise en compte de certaines données comme la localisation dans un espace social et culturel hétérogène, une population scolaire quasi exclusivement féminine⁴, et l'appartenance au réseau scolaire de l'Alliance. Ces données doivent être examinées dans leurs rapports continus à l'intérieur de l'enceinte scolaire et *extra muros*, ce afin de mieux cerner l'impact de cet établissement sur la communauté juive du quartier et des alentours, et particulièrement sur sa composante féminine.

LE QUARTIER DE GALATA

En 1882, on dénombrait à Galata 237 293 habitants, 110 000 étant

1. *Instructions générales pour les professeurs*, Paris, 1903, p. 63.

2. *Ibid.*, p. 28.

3. Le choix de cette date limite s'explique par l'amenuisement, à partir de 1912, des informations en provenance de l'établissement.

4. Voir *supra* tableau VII. Cette école réservée aux filles admettait néanmoins, en nombre limité, selon les années, des enfants de sexe masculin en bas âge. Un essai de mixité fut même proposé par la direction de l'école pour les classes de 7^e, 6^e, 5^e et 4^e : Archives de l'Alliance Israélite Universelle (AAIU), France XVII. F. 28, Sémach, rapport annuel, 1903-1904.

Edhem Eblemidil, Première Rencontre Internationale sur l'Empire Ottoman et la Turquie Moderne, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Maison des Sciences de l'Homme, 18-22 Janvier 1990. J. Recherche sur la Ville Ottomane. Istanbul 1991. 5. 20-236 DIA KFP:27764

VARIA TURCICA

VIII

LES MANUSCRITS DU MOYEN-ORIENT

Essais de codicologie et de paléographie

Actes du colloque d'Istanbul
(Istanbul, 26 - 29 mai 1986)

Édités par François DÉROCHE

Publiés sous les auspices de
l'Institut Français d'Études Anatoliennes d'Istanbul
et de la Bibliothèque Nationale

Avec le concours du Centre National de la Recherche Scientifique

Contributions de : Anie BERTHIER, Sheila S. BLAIR, Jonathan M. BLOOM, Uğur DERMAN, François DÉROCHE, Dorothea DUDA, Adam GACEK, Aldo GALOTTA, Angelika HARTMANN, Paolo ORSATTI, Angelo M. PIEMONTESE, Yves PORTER, Francis RICHARD, Béatrice SAINT-LAURENT, Yvette SAUVAN, Ramazan ŞEŞEN, Marianna S. SIMPSON, Siegbert UHLIG, Muhammad Isa WALEY, Jan Just WITKAM

ISTANBUL / PARIS

1989

139 p. + XXXII pl.

150 FF

25 AGUSTOS 1994

INSTITUT FRANÇAIS
D'ÉTUDES ANATOLIENNES

070025

Robert MANTRAN

LES FONTAINES DE GALATA

La communication présentée ici ne constitue qu'une première étape dans une recherche de plus large envergure portant sur l'adduction et la distribution de l'eau à Galata et, secondairement, dans les quartiers immédiatement voisins, Cihangir, Tophane, Fındıklı et certains secteurs autres de Beyoğlu.

Ainsi que je l'ai déjà dit ailleurs¹, l'alimentation d'une ville en eau ne se fait pas au petit bonheur, surtout lorsque cette ville atteint des dimensions et un chiffre de population tels que ceux d'Istanbul entre le XVI^e et le XVIII^e siècles. De ce point de vue, une des caractéristiques réside dans la multiplication des fontaines, simples (*çeşme*) ou monumentales (*sebil*), ce qui implique des aspects nombreux : pratique, édilitaire, religieux, social, politique, administratif, en même temps que se posent des questions sur leur répartition, la date de leur construction, la personnalité des fondateurs et leurs motivations (religieuses, sociales, humaines) ; on peut y ajouter : le mode de financement de la construction, le style du monument, les matériaux utilisés, le décor et, bien entendu, les textes des inscriptions ; il convient aussi de savoir si ces édifices sont en eux-mêmes des fondations pieuses ou liés à d'autres fondations pieuses, d'où découle la recherche d'éventuelles *vakfiye*. Enfin, il est nécessaire de resituer l'implantation des fontaines dans le cadre humain de la ville : tout cela constitue un vaste programme de recherches qu'il convient de poser et de résoudre progressivement.

Pour en revenir à Galata et à ses fontaines, le repérage de celles-ci a été fait à partir de trois ouvrages : *Mirat-ı İstanbul* de Mehmed Ra'if (Istanbul, 1314/1897), *İstanbul çeşmeleri*, t. II, *Beyoğlu ve Üsküdar cihetleri*, de İbrahim Hilmi Tanışık (Istanbul, 1945) et *İstanbul sebilleri* de İzzet Kumbaracılar (Istanbul, 1938). Ces trois ouvrages sont mentionnés sous

1. Voir ma communication au 3^e Congrès International d'Histoire Économique et Sociale de la Turquie, Princeton, août 1983 (à paraître dans les Actes de ce Congrès).

Edhem Eldem (Édit.), Première Rencontre Internationale sur l'Empire Ottomane et la Turquie Moderne, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Maison des Sciences de l'Homme, 18-22 Janvier 1985, J. Recherche sur la Ville d'Istanbul, DIK KIP: 27764

ian III's widow Eudoxia and her daughters back to Africa, and raiding the coast of Greece. In 460–61 the Western emperor MAJORIAN built large fleets to attack the Vandal king, but the latter captured them before they set sail. Gaiseric made regular attacks on Italy, in part to further the imperial claims of Olybrius. The elevation of ANTHEMIOS in 467 meant greater Eastern involvement and led to the ill-fated expedition against Gaiseric under BASILISKOS in 468. Probably in 476 Gaiseric made peace with Emp. Zeno.

Gaiseric was an Arian and systematically persecuted the Orthodox; he discriminated between Romans and Vandals in his kingdom and promoted the latter. Under Gaiseric Vandal naval power shook Roman control of the Mediterranean and spread terror as far as Alexandria.

LIT. C. Courtois, *Les Vandales et l'Afrique* (Paris 1955; rp. Aalen 1964) 260–62, 394f. *PLRE* 2:496–99. F.M. Clover, "Geiseric and Attila," *Historia* 22 (1973) 104–17. –T.E.G.

GALAKRENAI (Γαλακρηναί, "fountains of milk"), site of several Byz. monasteries on Asiatic shore of Bosphoros, near Chalcedon. Scholars have been unable to identify the precise location of Galakrenai, evidently a place where springs of water were made milky in color by a solution of carbonate of lime. Three different monasteries are attested in this group.

1. *The monastery of Galakrenai*, first mentioned in 535. It may have been here that a lavishly illuminated copy of the homilies of GREGORY OF NAZIANZOS (Vat. gr. 463) was written in 1072 by Symeon, a pupil of a Theodore who was superior of "the monastery of Galakrenai" (J.C. Anderson, *DOP* 32 [1978] 178–83).

2. *The monastery of Nicholas I Mystikos*, founded by the patriarch ca.900. He retired to Galakrenai for five years after his deposition from the patriarchate in 907 and was buried there after his death in 925.

3. *The monastery of John the Rhaiktor*, founded by this official in the early 10th C. He was tonsured there in 926, after being accused of complicity in a plot to assassinate the emperor ROMANOS I LEKAPENOS. This monastery had a *metochion* in Constantinople. During the Latin occupation of the capital, John the Rhaiktor's monastery was given to the prior of the Pisan Church of St. Peter, located in Constantinople. After the Byz. recovery

of 1261, the monastery, reduced to six monks, became a *metochion* of the Constantinopolitan monastery of St. Demetrios of the Palaiologoi.

It is unclear which of these monasteries was given to the PANTOKRATOR MONASTERY in Constantinople as a *metochion* in the 12th C.

LIT. Beck, *Kirche* 208. Janin, *CP byz.* 497f. Janin, *Églises centres* 40–42. –A.M.T., A.C.

GALATA (τὰ Γαλάτου, Γαλατᾶς, etym. unclear), settlement occupying a promontory on the north side of the Golden Horn facing Constantinople. Originally called Sykai, by ca.425 it had become an integral part of the city, of which it formed the 13th Region. It possessed a theater, baths, dockyard, and other facilities (*Notitiae urbis Constantinopolitanae*, ed. Seeck, p.240.1–23). Defensive walls were probably built in the course of the 5th C. In 528 Sykai was granted the status of a city and renamed Ioustinianoupolis. It may have been abandoned in the 7th C. since later sources do not mention a city. Instead we find a fort (*kastellion*), *ton Galatou*, situated on the seashore, which served as a point of attachment of the chain barring the mouth of the Golden Horn (first attested in 717).

Churches and monasteries of Galata include St. Irene (on the site of present-day Arap Camii), dedicated in 551. Many more were just outside Galata, including the cruciform *martyrion* of the Maccabees (4th C.), St. Thekla, St. Konon, and the leper-house of St. Zotikos. The area to the east of Galata, known as Argyropolis (Turk. Top-hane) is mentioned in the legend of St. ANDREW as the site where the apostle ordained Stachys as first bishop of Byzantium.

Probably in the 11th C. Galata became a Jewish quarter that attained a population of about 2,500 (Jacoby, *Société*, pt.II [1967], 175–89). The Crusaders captured the fort in 1203 and destroyed the Jewish quarter. Attacked by Michael VIII in 1260 and occupied the next year, Galata was granted by him to the Genoese (1267), the precise limits of the colony being defined in a document in 1303. Despite stipulations to the contrary, the Genoese built walls around their settlement, which they gradually enlarged. A city of Western aspect, Galata became extremely prosperous thanks to international trade. It capitulated to the Turks in 1453, retaining many of its privileges, but quickly

declined as a commercial center. The name *Pera*, as used in the 13th–15th C., is synonymous with Galata.

No Byz. remains survive at Galata. The Genoese walls, of various dates and now to a large extent dismantled, include the Galata Tower (mid-14th C., much rebuilt).

LIT. A.M. Schneider, M.I. Nomidis, *Galata* (Istanbul 1944). S. Eyice, *Galata ve kulesi* (Istanbul 1969). G.I. Bratianu, *Recherches sur le commerce génois dans la Mer Noire* (Paris 1929). J. Sauvaget, "Notes sur la colonie génoise de Péra," *Syria* 15 (1934) 252–75. P.B. Palazzo, *L'Arap-djami* (Istanbul 1946).
 –C.M.

GALATIA (Γαλατία), the northern hilly region of the central Anatolian plateau, stretching from the mountains of Paphlagonia to the Salt Lake and from the Sangarios River eastward past the Halys. The region was sparsely inhabited, with few cities but a large rural population in its fertile areas; it produced wheat, sheep, and goats. Galatia gained strategic importance from its location on the highways from Constantinople to the eastern frontier.

The province of Galatia was created under Diocletian with its capital at ANKYRA. Galatia was divided into Galatia I (metropolis Ankyra) and Galatia II, or Salutaris (metropolis PESSINOS), ca.398. In 535, Justinian I gave the governor of Galatia I the title of *comes*, with both civil and military powers to deal with endemic brigandage; the reform was revoked in 548. GELIMER was granted estates in Galatia after his defeat. The civil province lasted into the 8th C. (Zacos, *Seals* 1, nos. 136, 3189), by which time Galatia had become part of the OPSIKION theme, then the BOUKELLARION. The ecclesiastical province, embracing all Galatia from the time of Constantine I, was also divided ca.398; its parts persisted through the Byz. period. Late mentions of Galatia in narrative sources have geographic, not administrative meaning.

LIT. *TIB* 4:54–58.

–C.F.

GALEA (γαλέα, from γαλεός, "swordfish" or "small shark"), a term first used in the 10th C. to denote light, rapid DROMONES powered by one bank of rowers (*Naumachica*, ed. A. Dain [Paris 1943] 21). They were commonly used as messenger ships or for reconnaissance in enemy waters. Pirates are usually said to have *galeai*, which seem

to be oar-powered ships, lighter and more nimble than an ordinary *dromon*.

LIT. Ahrweiler, *Mer* 414.

–E.M.

GALEN, Roman physician and philosopher; born Pergamon 129, died Rome? ca.210. The mark of this single Roman medical writer on Byz. medicine was extraordinary; his adaptations of the Hippocratic four humors as well as his use of Plato, Aristotle, and the Stoics in creating an all-encompassing medical theory ensured his use as a source by learned Byz. physicians from ORIBASIOS to JOHN AKTOUARIOS. Oribasios was the first to make a synopsis of Galenic medicine; the extant sections of his *Medical Collection* show the first stages of a Byz. adeptness in fusing parts of Galen's works with contemporary medical practice; this streamlining tendency continued through the medical encyclopedias of AETIOS OF AMIDA, ALEXANDER OF TRALLES, and PAUL OF AEGINA. Yet the best Byz. medical authors did not simply borrow the quotations of "lost" authorities as they might be found in Galen, but generally went back to the original texts when they were available and set them in an assured context with those of the great Pergamene. Oribasios, for example, apparently consulted directly the *Materia Medica* of DIOSKORIDES, and probably formulated the first Greek alphabetical listing of drugs in Dioskorides' work, the ancestor of so many alphabetical "Dioskorides" texts in Greek, Latin, and Arabic. Oribasios' technique in using Dioskorides side-by-side with Galen was followed by almost all later Byz. medical encyclopedists. Not only professionals but also educated Byz. (e.g., Michael CHONIATES) read Galen, who was popular enough to become a comic figure in the TIMARION. By the 13th–14th C., Galen had become the authority on medicine in Greek, Latin, and Arabic (see also INSANITY). His quasi-monotheism, best seen in *Use of the Parts of the Body*, made his medicine and medical philosophy easily adaptable into Christian and Islamic canons.

ED. *Opera omnia*, ed. C.G. Kuhn, 20 vols. in 22 pts. (Leipzig 1821–33; rp. Hildesheim 1964–65). See also lists in H. Leitner, *Bibliography to the Ancient Medical Authors* (Bern 1973) 18–40, and J. Scarborough, ed., *Society for Ancient Medicine Newsletter*, nos. 3–13 (Lexington, Ky., 1978–85).

LIT. O. Temkin, *Galenism* (Ithaca, N.Y., 1973) 51–94. J. Scarborough, "The Galenic Question," *Sudhoffs Archiv* 65 (1981) 1–31.
 –J.S.

13 MAYIS 1991

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ

TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ

Galatasaray (131-138)

Tarih Boyunca

İSTANBUL SEMİNERİ

29 MAYIS — 1 HAZİRAN 1988

BİLDİRİLER

Türkiye Bilimler Akademisi Edebiyat Bilimleri Enstitüsü	
Kayıt No:	11266
Tasnif No:	956/10/88 KÜTÜPHANE

EDEBİYAT FAKÜLTESİ BASİMEVİ
İSTANBUL 1989

XVIII-XIX. YÜZYILLARDA GALATA

*İlber ORTAYLI **

Pera tarihte, batı Akdeniz bölgesinin yani İtalyan şehir cumhuriyetlerinin Bizans'taki ticarî bir kolonisi olarak doğmuştur. Bu mefhumu bugünkü gibi değerlendiremeyiz kanısındayım. Akdeniz'in uzun ticaret tarihinde Asur ticaret kolonileri (karum) Fenike kolonileri vardır. Sonraki Yunan kolonileri ise bir yerleşme ve hakimiyeti doğurmuştur. Ortaçağlardaki Pera ise, Bizans'ın deniz aşırı ticaretini yönlendiren bir ticarî yerleşme ve antrepodur. Bir ölçekte Hansa birliğinin uzak Bergen'deki (Norveç) veya Novgorod'daki konturları gibidir. Bu kontur özelliğini ise Osmanlı devrinde devam ettirdiğini söylemek hayli güçtür; Galata Osmanlı devrinde sadece dış dünyaya açılan bir ticarî, kültürel kapı ve diplomatik merkezdir. Bu özelliğiyle daha çok XVII-XVIII. yüzyıl Moskova'sındaki Sloboda denen yerleşme ile mukayese edilebilir. XIX. yüzyılda sanayi ve ticaretin geliştiği bir ortamda, Galata daha yoğun ve önemli bir finans, ticaret, diplomasi ve kültürel faaliyet semti oldu ve değişim Pera'yı yahut Galata'yı hem görünüm, hem mahiyet yönünden farklı kıldı. Son asır Osmanlı edebiyatı ve siyasetinde sözü edilen Pera da budur. İstanbul'un bu semti temelde iki cihan imparatorluğunun uzun tarihleri boyunca batı Akdeniz ekonomisinin doğuda yoğunlaştığı bir bölgedir.

Pera ve İstanbul arasındaki ilişkilerde, her iki imparatorlukta da benzerlik vardır. Gerek Bizans ahalisi, gerekse İstanbul'un Müslüman halkı bu bölgeye her zaman ksenophobie ile bakmıştır. Hatta Pera'da yaşayan halk da ecnebileri benimsememiştir. Bu tip ilişkilerin XIX. yüzyılda değişmeye başladığı gözlemlenmektedir. Çokça

* Doç. Dr., A. Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi eski öğretim üyesi.

GEO PISTARINO

LA CADUTA DI COSTANTINOPOLI: DA PERA GENOVESE A GALATA TURCA

MADDE SÖZMÜLLERİN 23. OCAK 2007
SONR. SÖZMÜLLERİN

La caduta di Costantinopoli, in quel famoso 29 maggio 1453, fu un avvenimento che colpì profondamente, seppure in misura e maniera diversa, non soltanto la mente ed il cuore degli uomini dell'epoca, ma anche la fantasia dei posteri. Una tradizione storiografica, a partire dal secolo XVII e tuttora molto diffusa, considera il 1453 addirittura come lo spartiacque tra medioevo ed età moderna. Ancora oggi nei libri di testo scolastici della Repubblica Argentina e di molti altri Stati dell'America latina quell'avvenimento, e non l'impresa di Cristoforo Colombo, viene posto come la fine dell'età di mezzo. Agli occhi dei Paesi d'oltre Atlantico, che hanno una percentuale, più o meno alta, ma comunque consistente, di popolazione india o meticcina, l'impresa di Maometto II segnò una svolta storica, ponendo la parola fine alla vicenda più che bimillenaria di Roma ed alla storia esclusivamente euro-afro-asiatica, ma non venne a colpire, in modo traumatizzante, e per loro catastrofico, gl'indigeni di un continente intero, ignoto ed insospettato per gli uomini del vecchio mondo: il che, invece, si verificò con la spedizione colombiana, progettata per raggiungere il Catai.

Dunque: la caduta di Costantinopoli. Agostino Pertusi ha raccolto in un'opera eccellente in tre volumi, l'ultimo dei quali postumo a cura di Antonio Carile, i testi di ogni provenienza e lingua — greci, latini, italiani, turchi, slavi, tedeschi — in cui si parla di quell'evento: testi coevi, per la massima parte narrativi, dove si coglie l'eco emozionale che quell'avvenimento suscitò in Oriente ed in Occidente⁽¹⁾. Ed a Genova?

* * *

A Genova la notizia giunse, o era già giunta, il 6 luglio, non il 9, come è stato sostenuto ancora di recente⁽²⁾. In due lettere di

TABLE II
Houses and Population in Galata, Survey of 1455

Quarter (Mahalle)	Houses			Population and communities						
	Number of Houses	Emiri (state- owned) Houses	In Rent	Individuals	Those free from <i>dizya</i>	Italians	Greeks	Armenians	Jews	Shops
1 Zani Drapoza	10	2	2	10	3	+				1 emiri
2 Zani Dabdan	44	6	4	42	23	+				
3 Nikorož Sikay	25	3	3	36	16	+				
4 Nikorož Bonazita	32	4	3	40	13	+				
5 Anton di Garzan	69	12	7	64	32	+				9 (4 emiri, 2 in rent)
6 Yahidiyan (Jews)	31	2	2	57	18		+	+		poors
7 Nurbeğ Kosta Iskinoplok	38	2	2	63	19				+	poors
8 Dhiraperyo	51	5	2	74	17				+	poors
9 Gargandji	18	—	—	23	5				+	poors
10 Papa Yani	?	?	?	33	8					
11 Asudar Armenians	?	?	?	?	?					
12 Quarter (missing folios)	14	4	1	20	13					8 (6 emiri, 2 in rent)
13 Zani di Pagani	30	6	1	40	16	+				33 shops (18 emiri, 15 in rent), 1 markethall
14 Business Quarter (shops)	—	—	—	12	1	+				
15 Samona	87	2	—	104	28		+			poors
16 Iskinoplok	64	2	—	31	11		+			poors
17 Fabya	38	9	—	64	4				+	rich people
18 Pero di Lankashko	109	10	8	139	39					and Greek porters
19 Yorgi Argandjelu	32	4	4	45	17		+			(6 emiri, in rent)
20 Yorgi Mavroyani	37	10	5	35	12					
21 Vario Khristo	33	1	—	45	13		+			rich Greeks
22 Kosto Lupadji	19	2	2	28	5		+			
23 Ayodh Kimo Mandertino	41	1	—	64	25		+			rich Greeks
24 Yani Vasilkož	31	2	1	39	14		+			
25 San Netero (incomplete)	36	?	—	—	—			+		
Totals	908	89	45	1108	352					

25 AUGUSTO 199.

070025

Stéphane YERASIMOS

GALATA À TRAVERS
LES RÉCITS DE VOYAGE (1453-1600)

Première constatation générale : Galata, que la plupart des auteurs continuent d'appeler Péra jusqu'à la fin du XVI^e siècle, garde un aspect de ville occidentale et notamment italienne. "Quasi tous les marchands italiens habitent à Péra" nous dit notre premier informateur Angiolello en 1470 "et on y trouve des auberges à l'italienne"¹. Même type de remarques un siècle plus tard : les maisons à l'intérieur de la cité sont hautes et fabriquées à l'italienne² ou à la génoise³, les rue pavées⁴, encore que tout le monde n'est pas d'accord sur ce point (cf. Alcarotti plus loin), les habitants latins parcourent la ville en processions pendant les fêtes de Noël⁵, tapissent les rues pendant la Fête-Dieu et font même des processions de flagellants, "sous la garde de deux ou trois janissaires auxquels l'on donne quelques aspres"⁶. "On se croirait dans une ville d'Italie" s'exclame Marcantonio Pigafetta en 1567⁷. La description du carnaval de 1524, concurrentement organisé par les Florentins et les Vénitiens, nous donne aussi une idée de la vie de Galata à cette époque⁸.

Mais il ne faut pas que ces remarques entraînent l'impression que la ville n'évolue pas tout au long XVI^e siècle. Tout en restant extrêmement cosmopolite — on y trouve des Vénitiens, des Bressans, des Génois, des Français, des Allemands, des Espagnols, des Anglais, des Juifs, bref

1. Jean Reinhard, *Angiolello, historien des Ottomans et des Persans*, Buenos Aires - Besançon, 1913, p. 46.
 2. Marco Antonio Pigafetta, *Itinerario...*, Londres, 1585, p. 114.
 3. Jérôme Maurand, *Itinéraire de Jérôme Maurand d'Antibes à Constantinople*, Paris, 1901, p. 199.
 4. Petrus Villinger, *Bilgerfahrt und Beschreibung der Hierosolomitischen Reise...*, Constanz am Bodensee, 1603, p. 162.
 5. Pigafetta, *op. cit.*, p. 114.
 6. Pierre Lescalopier, *Voyage fait par moy Pierre Lescalopier l'an 1574 de Venise à Constantinople...*, Ms. de la Faculté de Médecine de Montpellier, H 385, p. 42.
 7. Pigafetta, *op. cit.*, 114.
 8. Marino Sanuto, *I diarii*, 58 vol., Venezia, 1876-1900.

Edhem Eldem (édit), Première Rencontre Internationale sur l'Empire Ottoman et la Turquie Moderne, Institut National des Langues et Civilisations Orientales, Maison des Sciences de l'Homme, 18-20 Janvier 1985, Recherche sur la Ville d'Istanbul, 1991, 5. 117-130. DIA K.F. 27764

Metin AND . 16. Yüzyılda İstanbul, Kent, Saray, Günlük Yaşam.
İstanbul-1993, s. 68-73. DN:25231

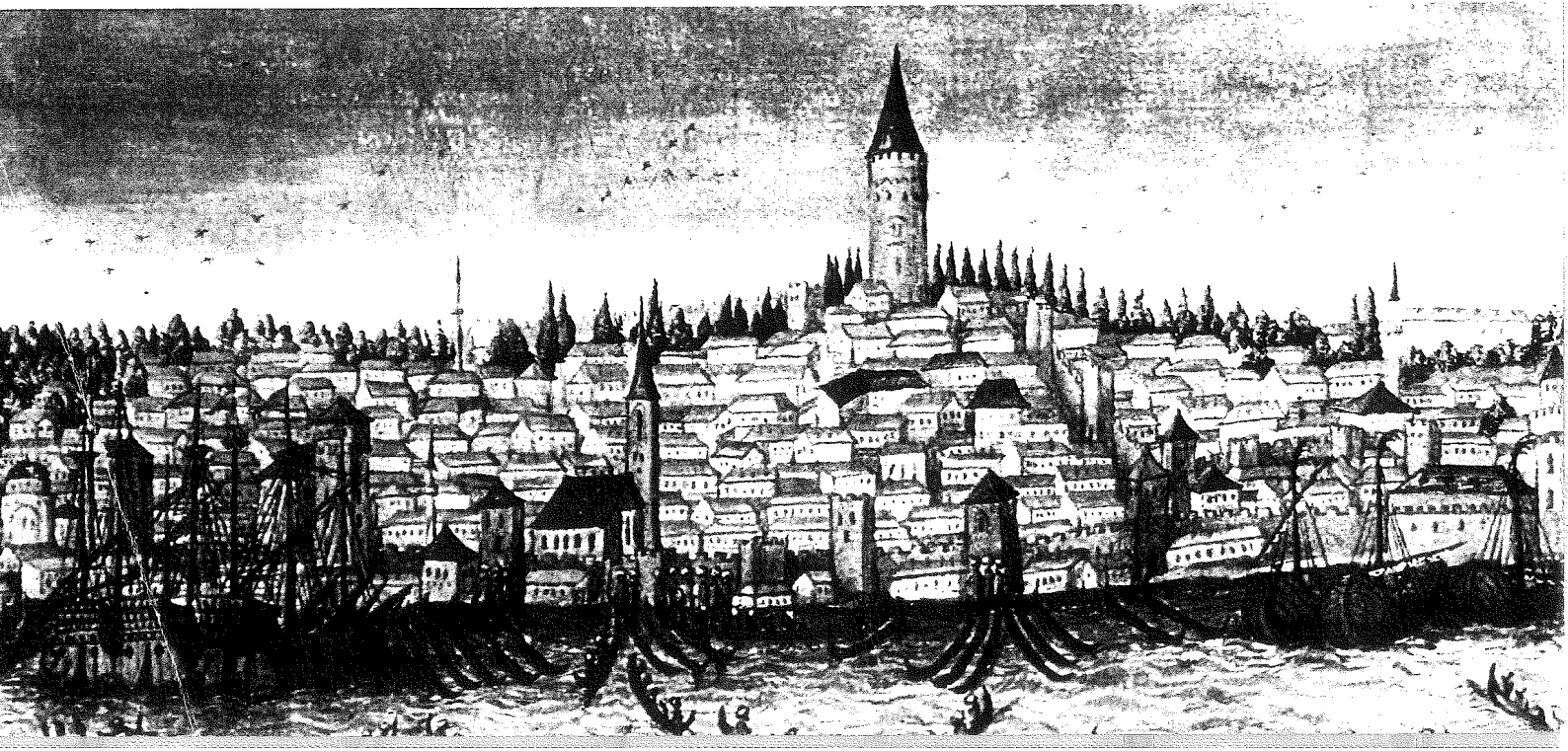
İnci / Kırık
Kütüphane / Mavculia

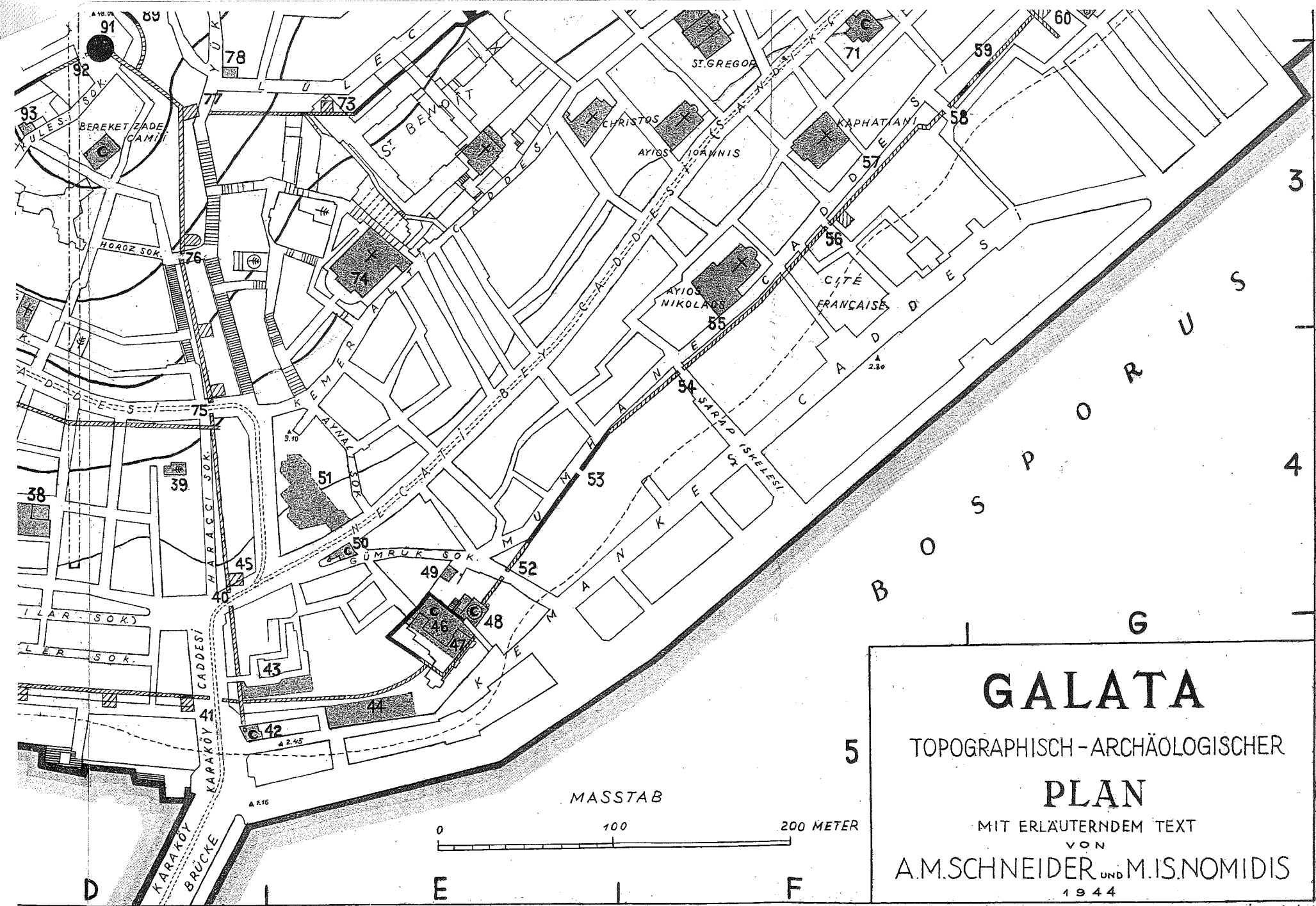
Galata

14 NISAN 1996

Heberer de, Lubeneau da Galata ve Pera'yı ayrıntılı bir biçimde betimliyolar. Kentten Galata'ya kara yoluyla gitmek yarım gün sürerdi. Deniz yoluyla uzaklık bir Alman miliydi. Bu herkesin kullandığı yolun uzunluğuydu. Haliç'in sonuna doğru boğaz yavaş yavaş daralıyordu. Pera'nın bulunduğu tepenin üstünde yüksek, silindir biçiminde bir kule vardı (Galata Kulesi). Bu kulenin hemen yanbaşıında, ağır cezalara çarptırılmış 1500 Hristiyan mahkumun çalıştırıldığı, yüksek duvarlarla çevrili bir alan vardı.

Galata'da birbirinden duvarlarla ayrılmış üç mahalle vardı. Lubeneau'nun söylediğine göre Galata Kulesi'ne yakın olan, *Kulassa* diye adlandırılan mahallede çoğunlukla Cenovalı Hristiyan tüccarlar yaşıyor-





GALATA

TOPOGRAPHISCH-ARCHÄOLOGISCHER
PLAN

MIT ERLÄUTERNDEN TEXT
VON
A.M.SCHNEIDER UND M.IS.NOMIDIS
1944

EMEL Basımevi - İstanbul

47: Yeraltı Camii

A.M. Schneider, Galata, 1944 İstanbul

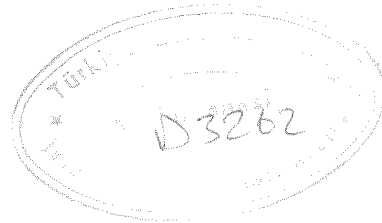
907 MAY 72

KAYNAKÇA

- BOLAY Süleyman Hayri, "Mehmed Âkif'in Aileye Bakışı", Türk Kültürü, S. 284, (Aralık 1986).
- CEMAL, Mithat; Mehmet Akif Ersoy, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1990.
- ÇİTÇİ, Sinan (2007). Yeni Türk Şiirinde İdeal Tipler (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e), Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- DÜZDAĞ M. Ertuğrul, Mehmed Âkif Ersoy, Kaynak Kitaplığı, İstanbul 2004.
- ERSOY Mehmet Âkif, Safahat (Safahat'ı Teşkil Eden Yedi-Kitabın Tam Metni İle Safahat Dışında Kalmış Bir Kısım Şiirleri), (Haz. M. Ertuğrul Düzdağ), İnkılâp Yayınları, İstanbul 2003.
- KUDRET Cevdet, "Babalar İle Oğullar", Yazko Edebiyat, C. 3, S. 19, (Mayıs 1982).
- ÖZTÜRK Hasan, "Mehmet Âkif Ersoy'un 'Seyfi Baba' Şiirinde Bir Dönemin Panoraması", Milli Kültür, S. 79, (Aralık 1990).
- PARLA, Jale; Babalar ve Oğullar (Tanzimat Romanının Epistemolojik Temelleri), İletişim yay., İstanbul 1990.
- ŞENGÜLER İsmail Hakkı, Açıklamalı Mehmed Akif Külliyyatı, Hikmet Neşriyat, C.9, İstanbul.

Marmara Kültür ve Sanat Enstitüsü
SONRA GELEN DOKÜMAN

17 EKİM 2010



**XVI. YÜZYILA KADAR GALATA'DA KENTSEL
DOKUYU ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

*Nilgün ÇÖL**

ÖZET

Eski dünya diye tanımladığımız Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının birleşme coğrafyası içinde Akdeniz çanağı diye adlandırabileceğimiz bölge, yani bir anlamda Akdeniz'e kıyısı olan devletler yada yönetimler için "Eski Dünya" kıtalarının en önemli kara ve deniz bağlantı noktası olan Antik çağın Bizantion Kolonisi, Bizans Başkenti Constantinopolis ve Osmanlı Başkenti İstanbul'un dünya ticaret kentlerinin liste başına gücü ve stratejik konumu ile oturması kaçınılmazdı. Bölgenin coğrafi sınırları Haliç'in kuzey sahilinde Kasımpaşa, Kozludere (Antik çağda ismi Cibon) ile günümüz Tophane sirtları arasında İstanbul yarımadasının benzeri, yumuşak yükseltilerle (Beyoğlu-Taksim), Batıda Kasımpaşa, Doğuda Dolmabahçe'ye inen çok keskin olmayan vadilere sahip olduğunu, topografik koşulların Kuzey-Güney ekseninde yol aksına izin verdiğini, iklimin ve bitki örtüsünün Marmara bölgesi ile uyumlu, fakat su probleminin tarihi yarımadaya nazaran daha yoğun yaşandığını, Roma ve Bizans dönemlerinde inşa edilen sarnıçların büyük ölçüde sorunu çözdüğünü görmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: İstanbul, Galata, Kent Dokusu.

**THE FACTORS THAT EFFECT ON URBANS`
STRUCTURE IN GALATA UNTIL XVITH CENTURY**

ABSTRACT

A region from the brook of Kasımpaşa where is on the north of Haliç where is protected inner harbour of Istanbul to the Tophane in the Bosphorus is called as "Sykai" during the antiquity. "Sykai" has some similarities with historical peninsula. Natural sheltered harbour coastline Galata took the attention of the Italian merchants with its way to Boğaziçi and Marmara sea. It

DIVAN SİCİLLERİNDEN SEÇMELER

Galata ve Beyoğlu Gayrimenkulleri Vakıflar'a Aittir

21 MAYIS 2001

Yazan : MİTHAT SERTOĞLU

DÖRDÜNCÜ Haçlı ordusu, Bizans devletini ortadan kaldırarak 1204 yılında bir Latin imparatorluğu kurmuştu. Bu devlet 57 yıl devam ettikten sonra İznik Rum devleti imparatoru VIII. Michael Paleologos'un kumandanlarından Strategopulos İstanbul üzerine yürümüş ve 25 Temmuz 1261 tarihinde şehri Latinler'den geri almıştır. Böylece, Bizans imparatorluğu yeniden canlanmış, İznik Rum devleti imparatoru da Bizans imparatoru unvanını almıştır.

Yeni imparator, bu son hareket sırasında Bizans'ın Latinler'in eline geçmesinde büyük rolü olan Venedikliler'e karşı, onların rakibi olan Cenevizliler'e dayanmıştı. Cenevizliler'in Rumlar'a yardım etmesine sebep, Latin istilâsı sırasında kendilerinin ikinci plana düşüp

bütün ticarî imtiyazların Venedikliler'in eline geçmiş olmasıydı. İmparator, şehirden aldıktan sonra İstanbul'da kolonileri bulunan Venedikliler'le Cenevizliler'i durmadan birbirleri aleyhine kışkırtarak bunların kendisine karşı birleşememelerini sağlamıştır.

Cenevizliler, bu olaydan altı yıl sonra Galata'da geniş imtiyazlar elde etmişlerdir. Burada âdetâ müstakil olarak kurdukları idare ise 185 yıl sürdükten sonra, İstanbul'un Türkler tarafından ebediyen alınmasıyla sona ermiştir. Kendilerine ilk önce verilen imtiyazlar o derece geniş değilken, zamanla ticarî imtiyazlardan başka idarî ve askerî olanları da almışlardı. Bu arada Venedikliler'in hücumunu bahâne ederek II. Andronikos Komnenos (1118 - 1143) zamanında Ga-

lata'yı surlarla çevirmişlerdir. Cenevizlilerin imtiyazlarını gittikçe arttırmaları yüzünden yavaş yavaş Bizans'la da araları açıldı ve gerginlik gittikçe arttı. Hattâ Yuannis Kantakuzinos (1341 - 1355) zamanında aralarında bir savaş bile oldu. Bunun neticesinde Cenevizliler, Beyoğlu tepelerini de topraklarına ilâve ettiler ve zamanla Beyoğlu tarafını tamamen idarelerine aldılar; hattâ hâkimiyetlerini Boğaziçi'ne doğru da yaymaya başladılar.

Galata, yalnız görünüşte Cenova cumhuriyetine siyasî yönden bağlı idi. Burasını idare eden «Podesta» unvanlı yüksek memurlar, cumhuriyet tarafından bir yıl süre ile tâyin edilirdi. Ancak, halkın istemediği birisinin Podesta seçilmesine imkân olmadığı gibi, asıl idare 24 üyeli belediye meclisindeydi. Bu meclis üyelerinin yarısı asilzâdelerden, yarısı halktan seçilirdi. Bir de altı kişilik ticaret mahkemesi vardı. Bizans'la anlaşmalarına göre, Galata Cenevizlileri'nin imparatora yılda 200 bin altın güm-rük vergisi ödemeleri gerekmekte ise de, ancak otuz bin altın verirdi.

Galata Cenevizlileri'nin imtiyazları arttıkça merkezle olan bağlantıları zayıflamış ve âdetâ müstakil bir devlet olmuşlardı. Nitekim, İstanbul'un Türkler tarafından son muhasarası sırasında Cenova cumhuriyeti Bizans'a resmen yardım edip savaşa katılmak üzere asker yolladığı hâlde, Galata Cenevizlileri Fâtihten Sultan Mehmed Han ile bir anlaşma yaparak tarafsız kalmayı tercih etmişlerdi. Bununla beraber, İstanbul'un Türkler tarafından alındığını istemezler, burada dinç ve kuvvetli bir Türk devleti bulunmasını tercih ederlerdi. Üstelik, İstanbul, Türkler'in eline geçtiği takdirde kendilerinin Galata'da tutunamayacaklarını bilirdi. Bu yüzden muhasara sırasında Bizans'a el altından mümkün olan yardımı yaptılar; böylece de tarafsızlıklarını bozdular.

İstanbul alındığı gün, pek çok Bizanslı, Galata'ya iltica etmiş bulunuyordu. Fâtihten, o sırada Podesta bulunan Ancelo Zahariya'ya haber gönderip yeniden mülteci kabul edilmemesini ve öbürlerinin de üç gün içinde geri verilmesini istedi. Bu sırada itaatini arz etmek için Podesta'nın gönderdiği temsilci, Fâtihten tarafından günlerce kabul edilmedi. Bunun üzerine Ancelo Zahariya nihayet bizzat başvurmak zorunda kaldı. Kendisine verilen cevap ise, şu idi:

«Galata Cenevizlileri bu savaş sırasında tarafsız kalmayarak mevcut anlaşmayı bozmuşlardır. Bizans'a yiyecek ve asker yardımında bulunmuş, hattâ Podesta'nın torunu İmperyalis bile yardıma gelmiş ve bu yüzden Türkler'e esir düşmüştür. Üstelik Bizans mültecileri Galata topraklarına kabul edilmişlerdir. Bu yüzden artık hiç bir imtiyaz tanımamakta ve Galata tarafında Cenevizlilerin elinde bulunan topraklar, 29 Mayıs 1453 tarihinden itibaren Türk toprağı sayılmakta, burada yaşayan Cenevizlilerin ise Cenova cumhuriyeti ile hiç bir siyasî bağlantısı kabul edilmemektedir.»

Galata Cenevizlileri, bütün bunları kabul ettiler. 1 Haziran günü yeni durumlarını tesbit eden anlaşma, Ancelo Zahariya ile Zağanos Paşa arasında imzalandı. Bu anlaşmaya göre Galata kalelerinin en önemli yerleri yıkıldı ve hendekleri dolduruldu. Artık padişahın tebaası olan Galata Cenevizlileri Osmanlı devletine vergi verecekler, buna karşılık ticarî ve dinî müsaadelerle nâil olacaklardı. Aynı zamanda Podestalık müessesesi de böylece sona eriyordu. Fâtihten, bunun üzerine Galatalılar'a bir ferman vererek arz ettikleri tâbiyetin kabul edildiğini, kasabanın Türk topraklarına katıldığını, herkesin Türk kanunlarının himayesinde olarak can, mal ve ırz emniyeti içinde yaşayacağını, dinî ve ticarî serbestliğine sahip bulunacağını, ancak vergi ve güm-rük işlerinde kendilerine hiç bir imtiyaz tanınmayıp öbür Osmanlı tebaasından

MADDE 141 İLÂMLANMISIN
SONRA GELEN OKUMAN

04 TEMMUZ 1992

307) Celâl Es'ad:
Eski Galata ve Binaları. 1. Baskı (yeni harflerle) 1989 [1. osm.
Ausc. Istanbul 1329], Istanbul, Istanbul Kütüphanesi, 96 S. :
zahlr. Ill. + 1 Kt..
(Celik Gülersoy Vakfı, Istanbul Kütüphanesi Yayınları Şehir
Monografisi ; 1.)
(Istanbul)
Sign. : e306c

* OK
ARSEVEN,
CELAL ESAD

COLLOQUES INTERNATIONAUX
DU
CENTRE NATIONAL DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE

N° 601

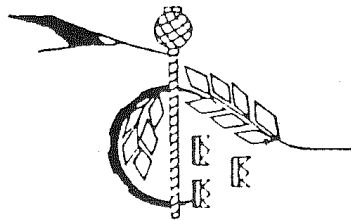
ÉCONOMIE
ET SOCIÉTÉS
DANS
L'EMPIRE OTTOMAN

(Fin du XVIII^e - Début du XX^e siècle)

Actes du colloque de Strasbourg (1^{er} - 5 juillet 1980)

Publiés par

Jean-Louis BACQUÉ-GRAMMONT et Paul DUMONT



ÉDITIONS DU CENTRE NATIONAL
DE LA RECHERCHE SCIENTIFIQUE
15, quai Anatole-France - 75700 PARIS
1983

IMAGES DE GALATA AU XVII^e SIÈCLE

Lorsque l'on aborde la lecture des relations de voyages écrites par les Occidentaux qui, aux XVI^e et XVII^e siècles, ont parcouru l'Empire ottoman et ont, notamment, visité la capitale Constantinople (ou Istanbul), on ne peut manquer d'être frappé par la différence de vision qui sépare les relations du XVI^e siècle et de la première moitié du XVII^e de celles de la seconde moitié de ce siècle.

De fait, les voyageurs du XVI^e siècle ont abordé le monde ottoman avec ce que l'on pourrait appeler un certain "respect" en raison de l'énorme puissance que constitue l'Empire du Grand Seigneur: non seulement il a, dans un passé récent, triomphé des tentatives d'élimination des Occidentaux à Nicopolis et à Varna, non seulement il a conquis la capitale byzantine et mis fin à mille ans de domination politique chrétienne en Orient européen, mais en outre, dans le courant du XVI^e siècle, il a étendu son autorité sur toute l'Europe balkanique et orientale ainsi que sur les côtes méridionales de la Méditerranée, à l'exception de celles du Maroc. C'est donc un monde puissant politiquement et militairement que vont découvrir les voyageurs, mais c'est aussi un monde où règne la religion musulmane, religion que la plupart d'entre eux ignorent ou méconnaissent.

Ce qui semble guider ces voyageurs, c'est la curiosité, à la fois naïve et intellectuelle, car effectivement la connaissance de l'Orient est encore très limitée dans tous les domaines et en particulier le domaine religieux. La vision de Constantinople est celle de voyageurs émerveillés, séduits par le site de la ville et la splendeur de ses monuments, par l'atmosphère policée qui y règne et qui contribue encore à souligner la puissance du sultan et de son gouvernement. Mais l'admiration n'entraîne pas pour autant l'adhésion, car ces voyageurs sont marqués d'une part par le poids de la culture et des traditions occidentales, d'une part par leur ignorance profonde de ce monde ottoman, ce qui conduit à un rejet partiel, sinon total, de ce que leur offre la vision de l'Orient.

ABRAHAM GALANTÉ
PROFESSEUR À L'UNIVERSITÉ DE STAMBOUL ET MEMBRE CORRESPONDANT
DE L'ACADÉMIE DES SCIENCES DU PORTUGAL

LES
PACRADOUNIS
OU
UNE SECTE ARMÉNO-JUIVE

Extrait de l'*Hamenora*, organe des Béné-Bérith
du district d'Orient, No. octobre-décembre 1932

Société Française de Reprographie et d'Imprimerie (France) S.A.
13770 BUL
1933

Avram Galante'nin *Hamenora* dergisinde yayımlanan bir makalesinden hazırladığı kitabının kapağı.

Göziem Yayıncılık Arşivi

vekilliği sona eren Galante İstanbul'a dönerek Kınalıada'ya yerleşti. Hiç evlenmeyen ve burada münzevi bir hayat sürerek devamlı eser üreten Galante uzun bir hastalık döneminden sonra vefat etti. Arnavtökyö Musevi Mezarlığı'na defnedildi.

Milletvekili hüviyeti ile rahatça yararlanabildiği TBMM kütüphanesinde, profesör sıfatı ile içinde bulunduğu üniversite kütüphanesinde ve hahambaşılık arşivlerinde incelediği belgelerden birçok unutulmuş bilgiyi gün ışığına çıkardı ve sayısız olayı aydınlatmayı başardı. Türk Yahudilerini ilgilendiren birçok belgeyi Fransızcaya tercüme etti.

Türkçe, Fransızca, İbranice, Judeo Espanyolca, İngilizce, Almanca, Farsça, Arapça, Rumca ve Ermenice konuşup okuyan Galante 59 eser ve sayısız makale kaleme almıştır. İstanbul'la ilgili başlıca çalışmalarını şunlardır: *Küçük Türk Tetebbular* (1925), *Documents Officiels Turcs concernant les Juifs de Turquie* (1931), *Turcs et Juifs* (1932), *Nouveaux Documents sur Sabbetai Sevi* (1935), *Les Juifs de Constantinople sous Byzance* (1940), *Histoire des Juifs d'Istanbul depuis la prise de cette ville en 1453 par Fatih Mehmed jusqu'à nos jours*, (2 c., 1941 ve 1942), *Türk Harsı ve Türk Yahudileri* (1953).

Galante'nin Fransızca eserleri 1988'de tıpkıbasım olarak 9 ciltlik bir külliyat halinde yayımlandı.

Bibl. A. Elmaleh, *Le Professeur Abraham Galante, sa vie et ses oeuvres*, Ist., 1946-1947; A. Kalderon, *Abraham Galante, A Biography*, New York, 1993.

NAİM GÜLERYÜZ

GALATA

Haliç'in kuzey sahilinde Kasımpaşa Deresi'nden, Boğaziçi'nde Tophane'ye kadar uzanan ve üzerinde Galatasaray ve Beyoğlu'nun bulunduğu tepeyi içine alan saha.

Bizans Dönemi

Galata sahillerine ilkçağda, Sykai (Sycae: İncirlik) denildiği tespit edilmektedir. *Notitia urbis Constantinopoleos*'ta Galata'nın şehrin XIII. bölgesi olduğu belirtilmektedir. Esas şehirden Haliç ile ayrılmış olan XIII. bölge eski Grek diliyle "karşıdaki Sykai'da" manasına gelen "peran en Sykais" şeklinde zikredilmekteydi. Buradaki "peran" sözcüğü önce Cenevizliler tarafından Galata'yı, sonra da yabancılar ve Levantenler tarafından Beyoğlu'nu ifade için "Pera" olarak kullanılmıştır. İmparator I. İustinianos 528'de bölgeye kendi adını vermiş, ama bazen "Iustinianai", bazen de "Iustinianopolis" diye anılan bu bölgenin adı Galata olarak yerleşmiştir. Galata adının nereden geldiği konusunda çeşitli görüşler vardır. Bunlardan birine göre Galata adı "galaktos", yani "süt" kelimesinden gelmektedir. 1583 tarihli bir fermanla da hâlâ Galata ahırlarındaki ineklerden bahsedilmesi ilgi çekicidir. Bir başka görüş ise Galata adını İtalyanca "iskeleyle inen merdivenli yol (veya yokuşlu)" anlamına gelen "calata" kelimesine dayandırır. Daha genel kabul gören bir yaklaşım ise Galata adının "Galatia"nın mahallesi" manasına gelen "tou Galatou"dan geldiğini ileri sürer. Buna göre şehrin bütün bölgeleri gibi, XIII. "regio" da "vici" denilen mahallelere bölünmüş idi: bu mahallelerden birinde bir Galatyalının evi bulunduğundan, önce yalnız o mahalle, sonra da bütün bölge bu adı almıştır. Ancak bu görüşün de fazla inandırıcı olmadığı bellidir.

Galata'da yapılan çeşitli kazılarda bulunan mimari parçalardan ve bilhassa Beyoğlu ve Kalyoncukulluğu'nda rastlanılan mezar taşlarından, bölgenin ilkçağda önemli bir yerleşim yeri olduğu anlaşılır. I. Constantinus zamanında (324-337) bir sur duvarı ile kuşatılmış olan Galata'nın içinde kilise, forum, hamamlar, tiyatro ve bir de liman ile 431 büyük ev mevcuttu. Ancak bu ilk kasabanın (veya bölge) sınırları bilinmemektedir. I. İustinianos da 528'de Galata'da önemli yapılar inşa ettirmiştir. Constantinus'un yaptırdığı Galata surları Haliç ve Boğaz ağzı kıyılarında şehri çeviriyor ve karadan gelecek tehlikeye karşı olarak da, Azapkapı, Şişhane ve Tophane'yi kuşatan bir kara tarafı suru, kıyıdaki duvarlar ile birleşiyordu. Kara tarafı surları önünde 15 m derinliğinde bir hendek kazılmış, bu taraftaki kapılar arkadaki araziye hendekleri aşan ağaç köprüler ile bağlanmıştı. Galata suru yaklaşık 2 m kalınlığında idi. Çevresi 2.800 m'yi buluyor ve 37 hektarlık bir alanı sınırlıyordu. Sahilde bulunan ve "Kastellion ton Galatou" denilen büyük bir hisarın I. Tiberios zamanında (578-582) inşa edildiği sanılmaktadır. Bizanslı kronik yazarı Teofanes, İslam ordu ve donanması 717'de şehri kuşattığı sırada, Galata Hisarı'nın var olduğuna işaret eder. IV. Haçlı Seferi kuvvetleri Bizans önüne geldiğinde 6-7 Temmuz 1203'te Latinler bu hisarı ele geçirmişler, fakat Bizans 1261'den itibaren şehir yeniden sahip olduğunda, Haliç'in girişini kontrol eden bu hisarı elden kaçırma-

maya ve bölgedeki Latin kolonilerin egemenliği altına girmemesine özen göstermiştir. Haliç'i kapatan zincirin bir ucunun bu kuleye bağlandığı bilinmektedir. Zaman zaman Galata Kulesi ile karıştırılan Galata Hisarı'nın Osmanlı tarihine Mahzen-i Sultani veya Kurşunlu Mahzen adı ile geçen alt kısmı, 18. yy'dan itibaren cami olarak kullanılmakta ve birtakım ef-saneler ile birleştirilerek Yeraltı Camii adı ile bilinmektedir.

Ceneviz Dönemi

I. Manuel Komnenos zamanında (1143-1180) Bizans'tan imtiyazlar elde etmeye başlayan ve Haliç kıyısına yerleşen Cenevizliler(→) şehrin 1204'te Latinler tarafından istila edilmesi üzerine yerlerini Venediklilere kaptırmışlar ve 13. yy'da da karşı yakada, Galata bölgesine yerleşmeye başlamışlardır. Şehri Latinlerden geri alarak tekrar Bizans idaresini kuran İmparator VIII. Mihael (hd 1261-1282) 1260'ta imzalanan ve 1261'de tekrar onaylanan Nif (Nimfaion -bugünkü Kemalpaşa) Antlaşması ile Cenevizlilerin Bizans'ta ticaret loncası, saray, kilise, hamam, fırın, ev, dükkân yapmalarına izin veriyor, konsolosluk hukuku tanıdıktan başka serbest ticaret yapmalarını da öngörüyordu. Ama daha sonra Cenevizliler, bir karışıklık yaratmaya hazırladıkları öğrenilince Bizans'tan kovuldular ve 1267'de sadece Galata'da bir yerleşme izni elde edebildiler. Ama imparator bu arada Galata surlarını yıktırması ve Galata Hisarı içinde de bir Bizans garnizonu bırakmış bulunuyordu. Artık sur duvarları bulunmadığından korunması mümkün olmayan Ceneviz kolonisi, 1296'da rakibi Venedik'in, Ruggerio idaresindeki donanmasının saldırısına uğradı ve kasabaları yakıldı. Cenevizliler bu durum karşısında kolonilerini bir sur ile çevirmek için izin istemişlerdi. Bizans buna izin vermemiş, hattâ sur ve kule yapılmasını yasaklamış, ancak 1303 tarihli bir ferman ile Cenova'ya tanıdığı imtiyaz bölgesinin sınırlarını sarıh olarak tespit etmişti. Buna göre Cenevizlilerin Galata'da bir mahalleleri vardı ve etrafı 60 arşınlık bir boş arazi şeridi ile çevrilmişti. Deniz ile Galata Hisarı (Castrum) arası boş kalacaktı. Cenevizliler, bölgelerini korumak için sadece bir hendek kazabileceklerdi. Ama Cenevizliler az sonra bu hendek boyunca yüksek evler yapmışlar ve bunların aralarını duvarlarla birleştirmek suretiyle kolonilerini tahkim etmişlerdir. 1304'te imzalanan bir antlaşmayla da mahalle içinde et, buğday pazarları, loggia (ticaret loncası), hamam, kiliseler, kantar yerleri kurulabilecekti. Mahalledeki üç Ortodoks kilisesi yine Konstantinopolis patriğine bağlı kalacaktı. Bu ilk imtiyaz bölgesi hemen hemen kıyı, Bankalar Caddesi, Karaköy Meydanı ve Kalafatyeri dörtgeninin içi idi. Galata Kulesi'nin(→) bulunduğu kısım, ancak 1349'da bu parçaya eklenmiş ve bu arada kule de yapılmıştır.

Cenevizliler kolonilerini "podesta" denilen bir yönetici ile idare ediyorlardı. Podesta aynı zamanda Bizans imparatoru

Louis Mitler

THE GENOESE IN GALATA: 1453-1682

On the morning of Tuesday, 29 May 1453, the warriors of Mehmet II poured through the shattered walls of Constantinople. Later in the day their commanding general, Zağanos Pasha, accepted the keys of Galata, the walled town standing on a promontory on the shore opposite the Golden Horn, signaling the end of Genoese domination.

So ended the era of semiautonomy enjoyed by the former Genoese colony under the Paleologi, and a period of assimilation into the Ottoman world began. Yet this assimilation, however thoroughgoing, failed to obliterate the Italian character that Galata exhibits even today. This essay proposes to examine not only the physical remains and long-continued institutions dating from Genoese times but also the relations between the Sublime Porte and the Ligurian Republic during the 229 years after the conquest of Constantinople. Most of all, it focuses upon the unique socioeconomic and political entity that was the Magnifica Comunità, an excellent example of the self-governed Ottoman minority that persisted until the era of Tanzimat. But whereas Armenians, Greeks, and Jews traveled and resided throughout the length and breadth of the Empire, the Galatans were confined to a narrow peninsula; the insignificance of their numbers and the relative unimportance of Genoa by that time have caused the history of Galata to sink into obscurity compared with other and more decisive aspects of Ottoman-Western relations.

The origin of the name Galata is uncertain. Traditionally, it was said to derive from the Greek word for milk, *gala*, because the imperial goatherds pastured their flocks on the fine grass of the hills opposite the Byzantine Palace.¹ Other etymologies suggested in the past have been that the name derived from a term for Galatians or Gauls (Galat, Kelt, Kal = Gaul) or that Galat was a Thracian root meaning peninsula or point.² *Cála*, signifying a small bay in Italian, has also been offered (and rejected) as an explanation of the name.³ The famous staired street of Galata, resembling those running from the harbor in Genoa, a prominent feature of Istanbul until 1948, render the etymology of *calata* (Genoese, staircase) the most likely derivation of those proposed.⁴ In fact, there is today a pier in the Inner Harbor at Genoa called Calata Darsana.⁵

¹ Evliya Çelebi, *Seyahatname* (Istanbul, 1896), I, 426 (hereafter Evliya).

² E.g., Galatz Point near Varna, Bulgaria, and Point Galataria on the Dardanelles.

³ I. H. Hardtmann, 'Historische Bilder von Bosphor,' *Bosphore*, 3 (1907), 16.

⁴ Jean Sauvaget, 'La Colonie Genoise de Pera,' *Syria*, 8 (1934), 252.

⁵ *Calata*, Ital., 'landing stage'; *darsena* from Turk. *tersana*, 'naval arsenal, especially that at Istanbul' (*Redhouse Sözlüğü* [Istanbul, 1968], p. 1152).

070025

- 2354 FUHRMANN, Malte. 'Western perversions' at the threshold of felicity: the European prostitutes of Galata-Pera (1870-1915). *History and Anthropology*: 21 ii (2010) pp.159-172. (The issue of Austrian prostitutes in Istanbul ... was strongly contested especially between the Ottoman authorities and the Habsburg diplomats.)

Galata